

Dział : Aktywność obywatelska

Ocena celująca

Uczeń w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową dla klasy drugiej, obejmującą dział materiału nauczania. Dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł. Samodzielnie potrafi interpretować wydarzenia, dokonać ich selekcji i ocenić je. Potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę. Wypowiedzi ustne i pisemne charakteryzują się wzorowym językiem. Na lekcjach jest bardzo aktywny. Na zajęciach wykorzystuje wiedzę z innych, pokrewnych przedmiotów. Potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy. Potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet. Chętnie podejmuje się prac dodatkowych (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Ocena bardzo dobra

Uczeń zna pojęcia i zagadnienia : życie publiczne, wybory, referendum, zgromadzenie, partia polityczna, stowarzyszenie, organizacje pozarządowe, inicjatywa, wybory, ordynacja wyborcza, bierność i czynne prawo wyborcze, frekwencja wyborcza, związki zawodowe, negocjacje, strajk, pracodawca, pracownik, systemy partyjne, system jednopartyjny, dwupartyjny, wielopartyjny, elektorat, kampania wyborcza, program wyborczy, stowarzyszenie, statut, porządek publiczny, opinia publiczna, sondaż opinii publicznej, światopogląd, sondaż, badanie opinii publicznej, populacja, błąd pomiaru, ankiet, respondent, środki masowego przekazu, wolność słowa, informacja, komentarz, selektywność doboru informacji, selektywność odbioru informacji, reklama, perswazja, konsument, strategię obywatelskiego działania, opozycja, bierność, opór cywilny, obywatelski dekalog, konspiracja, samoorganizacja, spółdzielczość, wspólnota, polityka społeczna, społeczna aktywność.

Uczeń powinien umieć :

1. Przedstawić sytuację z życia publicznego, w której obywatele próbowali zmienić stanowisko władz i ocenić, na ile im się to udało.
2. Wyjaśnić czym jest referendum i w jakich sytuacjach najczęściej jest organizowane.
3. Podać przykłady sposobów oddziaływania na władze (przynajmniej cztery) i krótko je scharakteryzować.
4. Podać przykłady wartości i umiejętności jakimi kierowały się wybrane postacie znane z historii, literatury i filmu, oraz ocenić ich postępowanie.
5. Wymienić najważniejsze wartości i umiejętności, które odgrywają zasadniczą rolę w społeczeństwie demokratycznym.
6. Ocenić postępowanie wybranej osoby publicznej z punktu widzenia dobra wspólnego.
7. Podać przykłady sytuacji, gdy dobro publiczne i dobro prywatne są zbieżne i gdy pozostają ze sobą w konflikcie.

Uczeń poza tym jest bardzo aktywny na lekcji, jego wiedza pochodzi nie tylko z zajęć i podręcznika ale także czerpie ją z różnych źródeł : z gazet, czasopism, środków masowego przekazu, internetu. Chętnie podejmuje się prac dodatkowych: zadania domowe, referaty.

Ocena dobra

Uczeń w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, wykazując się dobrym poziomem wiedzy i umiejętności- zna nie tylko podstawowe zagadnienia, pojęcia i postacie, ale również część takich, które można uznać za drugorzędne. Inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Kierowany przez nauczyciela potrafi wykorzystywać różne źródła wiedzy, oraz samodzielnie analizować i oceniać problemy, jak i zagadnienia. Wykazuje się aktywnością na lekcjach.

Ocena dostateczna

Wiedza ucznia jest wyrywkowa i fragmentaryczna. Przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia i pojęcia. Nie potrafi jednak samodzielnie analizować problemy i zagadnienia, ani je oceniać. Podejmuje próby wykonania zadania. Jego aktywność na lekcjach jest sporadyczna.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma duże braki w wiedzy. Jego postawa na lekcjach jest bierna ale wykazuje chęci do współpracy i odpowiednio umotywowany jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia. Stosuje podstawowe umiejętności. Nie uczestniczy aktywnie w lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń ma duże braki w zakresie podstawowej wiedzy i umiejętności. Nie rozumie prostych poleceń. Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki. Nie podejmuje prób rozwiązywania zadań, nawet przy pomocy nauczyciela.

Dział :Naród i patriotyzm

Ocena celująca

Uczeń w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową dla klasy trzeciej, obejmującą dział materiału nauczania. Dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł. Samodzielnie potrafi interpretować wydarzenia, dokonać ich selekcji i ocenić je. Potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę. Wypowiedzi ustne i pisemne charakteryzują się wzorowym językiem. Na lekcjach jest bardzo aktywny. Na zajęciach wykorzystuje wiedzę z innych, pokrewnych przedmiotów. Potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy . Potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Chętnie podejmuje się prac dodatkowych (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Ocena bardzo dobra

Uczeń zna pojęcia i zagadnienia : państwo, naród, narodowość, tożsamość narodowa, obywatelstwo, państwo wielonarodowe, Polonia, emigracja, stereotyp, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna, tolerancja, uchodźcy, uprzedzenie, dyskryminacja, nacjonalizm, szowinizm, kosmopolityzm, mała ojczyzna, region, patriotyzm lokalny, kultura masowa, dialekt, nacjonalizm, szowinizm, Holokaust, getto, antysemityzm, ludobójstwo.

Uczeń powinien umieć :

- wyjaśnić, co dla niego znaczy być Polakiem (lub członkiem innej wspólnoty narodowej);
- wskazać różnice pomiędzy obywatelstwem a narodowością;
- wskazać na przykładach wielonarodowe tradycje Polski;
- wymieniać mniejszości narodowe, grupy etniczne oraz grupy imigrantów, żyjące obecnie w Polsce;
- wymieniać prawa przysługujące mniejszościom narodowym;
- na podstawie samodzielnie zebranych informacji scharakteryzować i zaprezentować wybraną grupę etniczną (jej język, kulturę, historię);
- wyjaśnić, co to jest Polonia oraz wskazać miejsca jej największych skupisk na świecie;
- wymieniać przykłady podtrzymywania przez środowiska polonijne więzi z ojczyzną;
- porównać – na podstawie więzi odczuwanych przez siebie – znaczenie dla ludzi wielkiej i małej ojczyzny;
- wyjaśnić na przykładach, czym jest patriotyzm; porównać patriotyzm z nacjonalizmem i szowinizmem;
- podać przykłady postawy patriotycznej we współczesnym świecie;
- wskazać – na przykładzie Holocaustu i innych zbrodni przeciw ludzkości – konsekwencje skrajnego nacjonalizmu;
- wskazać na przykładach (współczesnych i historycznych) i wyjaśnić, w jaki sposób stereotypy i uprzedzenia utrudniają relacje między narodami.

Poza tym uczeń powinien charakteryzować się bardzo aktywną postawą na lekcji, jego wiedza pochodzi nie tylko z lekcji, ale potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Ocena dobra

Uczeń w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, wykazując się dobrym poziomem wiedzy i umiejętności- zna nie tylko podstawowe zagadnienia, pojęcia i postacie, ale również część takich, które można uznać za drugorzędne. Inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Kierowany przez nauczyciela potrafi

wykorzystywać różne źródła wiedzy, oraz samodzielnie analizować i oceniać problemy, jak i zagadnienia. Wykazuje się aktywnością na lekcjach.

Ocena dostateczna

Wiedza ucznia jest wyrywkowa i fragmentaryczna. Przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia i pojęcia. Nie potrafi jednak samodzielnie analizować problemy i zagadnienia, ani je oceniać. Podejmuje próby wykonania zadania. Jego aktywność na lekcjach jest sporadyczna.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma duże braki w wiedzy. Jego postawa na lekcjach jest bierna ale wykazuje chęci do współpracy i odpowiednio umotywowany jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia. Stosuje podstawowe umiejętności. Nie uczestniczy aktywnie w lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń ma duże braki w zakresie podstawowej wiedzy i umiejętności. Nie rozumie prostych poleceń. Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki. Nie podejmuje prób rozwiązywania zadań, nawet przy pomocy nauczyciela.

Dział : Ustrój demokratyczny w Polsce.

Ocena celująca

Uczeń w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową dla klasy drugiej, obejmującą dział materiału nauczania. Dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł. Samodzielnie potrafi interpretować wydarzenia, dokonać ich selekcji i ocenić je. Potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę. Wypowiedzi ustne i pisemne charakteryzują się wzorowym językiem. Na lekcjach jest bardzo aktywny. Na zajęciach wykorzystuje wiedzę z innych, pokrewnych przedmiotów. Potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy. Potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Chętnie podejmuje się prac dodatkowych (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Ocena bardzo dobra

Uczeń zna pojęcia i zagadnienia : władza, demokracja, konstytucja, trybunał konstytucyjny, państwo, suwerenność, gospodarka wolnorynkowa, władza: ustawodawcza, wykonawcza, sądownicza, parlament, sejm, senat, premier, rząd, Rada Ministrów, polityka, kompromis, konsensus, wartości demokratyczne, konserwatyzm, liberalizm, socjalizm,

socjaldemokracja, chadecja, wolność słowa, cenzura, cenzura prewencyjna, represyjna, liberum veto, prawo wyborcze, demokracja szlachecka, niezawisłość sędziów, tolerancja religijna, wolna elekcja, sejm walny, przywileje szlacheckie, państwo, naród, tożsamość narodowa, obywatelstwo, państwo wielonarodowe, mniejszość narodowa, patriotyzm, nacjonalizm, szowinizm, kosmopolityzm.

Uczeń powinien umieć :

- wyjaśnić, co to znaczy, że konstytucja jest najwyższym aktem prawnym w Rzeczypospolitej Polskiej;
- wymienić i omówić najważniejsze zasady ustroju Polski: suwerenności narodu, podział władzy, rządu prawa, pluralizm;
- omówić, korzystając z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, podstawowe prawa i wolności w niej zapisane;
- wytłumaczyć, co to jest norma prawna i czym się różni od innego rodzaju norm;
- wyszukać w środkach masowego przekazu i zanalizować przykład patologii życia publicznego w Polsce;
- wymienić i scharakteryzować zasady demokratycznych wyborów;
- omówić, jak w Polsce wybiera się prezydenta oraz parlament;
- wyjaśnić, co to jest system dwupartyjny i wielopartyjny, wskazać różnice między nimi oraz podać przykład państwa, w którym funkcjonuje każdy z tych systemów;
- wymienić partie polityczne obecne w Sejmie;
- wskazać partie, które tworzą koalicję rządzącą oraz te, które pozostają w opozycji.

Poza tym uczeń powinien charakteryzować się bardzo aktywną postawą na lekcji, jego wiedza pochodzi nie tylko z lekcji, ale potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Ocena dobra

Uczeń w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, wykazując się dobrym poziomem wiedzy i umiejętności- zna nie tylko podstawowe zagadnienia, pojęcia i postacie, ale również część takich, które można uznać za drugorzędne. Inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Kierowany przez nauczyciela potrafi wykorzystywać różne źródła wiedzy, oraz samodzielnie analizować i oceniać problemy, jak i zagadnienia. Wykazuje się aktywnością na lekcjach.

Ocena dostateczna

Wiedza ucznia jest wrywkowa i fragmentaryczna. Przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia i pojęcia. Nie potrafi jednak samodzielnie analizować problemy i zagadnienia, ani je oceniać. Podejmuje próby wykonania zadania. Jego aktywność na lekcjach jest sporadyczna.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma duże braki w wiedzy. Jego postawa na lekcjach jest bierna ale wykazuje chęci do współpracy i odpowiednio umotywowany jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia. Stosuje podstawowe umiejętności. Nie uczestniczy aktywnie w lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń ma duże braki w zakresie podstawowej wiedzy i umiejętności. Nie rozumie prostych poleceń. Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki. Nie podejmuje prób rozwiązywania zadań, nawet przy pomocy nauczyciela.

Dział : Parlament, prezydent, rząd i sądy.

Ocena celująca

Uczeń w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową dla klasy drugiej, obejmującą dział materiału nauczania. Dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł. Samodzielnie potrafi interpretować wydarzenia, dokonać ich selekcji i ocenić je. Potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę. Wypowiedzi ustne i pisemne charakteryzują się wzorowym językiem. Na lekcjach jest bardzo aktywny. Na zajęciach wykorzystuje wiedzę z innych, pokrewnych przedmiotów. Potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy . Potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Chętnie podejmuje się prac dodatkowych (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Ocena bardzo dobra

Uczeń zna pojęcia i zagadnienia : władza, demokracja gospodarka wolnorynkowa, prawa mniejszości, władza: ustawodawcza, wykonawcza, sędziowska, parlament, sejm, senat, premier, rząd, Rada Ministrów, polityka, kompromis, konsensus, wartości demokratyczne, konserwatyzm, liberalizm, socjalizm, socjaldemokracja, chadecja, wolność słowa prawo wyborcze; niezawisłość, nieusuwalność, apolityczność sędziów, sądy dwuinstancyjne, państwo, naród, tożsamość narodowa, obywatelstwo, państwo wielonarodowe, mniejszość narodowa, patriotyzm, nacjonalizm, szowinizm, kosmopolityzm.

Uczeń powinien umieć :

- wyjaśnić, jakie organy sprawują władzę w Polsce;
- przedstawić zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu;
- wyjaśnić, jak powstają w Polsce ustawy;
- sporządzić, na podstawie obserwacji wybranych obrad parlamentu, notatkę prasową o przebiegu tych obrad;
- przygotować i zaprezentować krótkie wystąpienie sejmowe w wybranej sprawie;
- przedstawić najważniejsze uprawnienia i zadania prezydenta RP;
- wyszukać w środkach masowego przekazu informacje o działaniach urzędującego prezydenta;
- wyjaśnić, jak powoływany jest rząd RP;
- wymienić najważniejsze zadania rządu oraz wyszukać zadania wybranych ministerstw;
- podać nazwisko aktualnie urzędującego premiera, wyszukać nazwiska ministrów;
- wymienić zadania administracji rządowej i podać przykłady jej działań;

Poza tym uczeń powinien charakteryzować się bardzo aktywną postawą na lekcji, jego wiedza pochodzi nie tylko z lekcji, ale potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety,

czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Ocena dobra

Uczeń w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, wykazując się dobrym poziomem wiedzy i umiejętności- zna nie tylko podstawowe zagadnienia, pojęcia i postacie, ale również część takich, które można uznać za drugorzędne. Inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Kierowany przez nauczyciela potrafi wykorzystywać różne źródła wiedzy, oraz samodzielnie analizować i oceniać problemy, jak i zagadnienia. Wykazuje się aktywnością na lekcjach.

Ocena dostateczna

Wiedza ucznia jest wrywkowa i fragmentaryczna. Przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia i pojęcia. Nie potrafi jednak samodzielnie analizować problemy i zagadnienia, ani je oceniać. Podejmuje próby wykonania zadania. Jego aktywność na lekcjach jest sporadyczna.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma duże braki w wiedzy. Jego postawa na lekcjach jest bierna ale wykazuje chęci do współpracy i odpowiednio umotywowany jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia. Stosuje podstawowe umiejętności. Nie uczestniczy aktywnie w lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń ma duże braki w zakresie podstawowej wiedzy i umiejętności. Nie rozumie prostych poleceń. Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki. Nie podejmuje prób rozwiązywania zadań, nawet przy pomocy nauczyciela.

Dział : Polska w Świecie.

Ocena celująca

Uczeń w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową dla klasy trzeciej, obejmującą dział materiału nauczania. Dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł. Samodzielnie potrafi interpretować wydarzenia, dokonać ich selekcji i ocenić je. Potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę. Wypowiedzi ustne i pisemne charakteryzują się wzorowym językiem. Na lekcjach jest bardzo aktywny. Na zajęciach wykorzystuje wiedzę z innych, pokrewnych przedmiotów. Potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy . Potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet. Chętnie podejmuje się prac dodatkowych (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Ocena bardzo dobra

Uczeń zna pojęcia i zagadnienia : komunizm, sojusz militarny, NATO, Układ Warszawski,

RWPG, EWG, sojusz, "jesień narodów", "zimna wojna", unia gospodarcza, unia walutowa, suwerenność, ratyfikacja, referendum, unifikacja, okres przejściowy, region, autonomia, separatyzm, współpraca przygraniczna, ONZ, Rada Bezpieczeństwa, sekretarz generalny, Zgromadzenie Ogólne, rezolucja, misja pokojowa, kraje Trzeciego Świata, eksport zagrożeń, problemy globalne, społeczność międzynarodowa, środki komunikacji masowej, kultura masowa, konflikty etniczne, patologie społeczne, terroryzm, mediacja.

Uczeń powinien umieć :

- scharakteryzować miejsce Polski we współczesnym świecie;
 - wyjaśnić, czym jest suwerenność i pokazać na przykładach, jak współcześnie jest ona ograniczana;
 - przedstawić najważniejsze kierunki polskiej polityki zagranicznej (stosunki z państwami Unii Europejskiej i Stanami Zjednoczonymi, relacje z sąsiadami);
 - wymienić operacje militarne i misje pokojowe, w których Polska wzięła lub bierze udział;
 - przedstawić relacje Polski z wybranym państwem na podstawie samodzielnie zebranych informacji;
 - wyjaśnić, czym się zajmują ambasady i konsulaty;
 - scharakteryzować politykę obronną Polski;
 - określić cele i sposoby działania NATO oraz scharakteryzować nasze członkostwo w NATO;
 - uzasadnić na przykładach znaczenie i potrzebę współpracy Polski z innymi krajami.
- Ponadto uczeń powinien wykazywać się dużą aktywnością podczas lekcji, jego wiedza pochodzi z wielu źródeł takich jak : gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet. Chętnie podejmuje się dodatkowych zajęć (dodatkowe zadania domowe, referaty). Poza tym uczeń powinien charakteryzować się bardzo aktywną postawą na lekcji, jego wiedza pochodzi nie tylko z lekcji, ale potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Ocena dobra

Uczeń w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, wykazując się dobrym poziomem wiedzy i umiejętności- zna nie tylko podstawowe zagadnienia, pojęcia i postacie, ale również część takich, które można uznać za drugorzędne. Inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Kierowany przez nauczyciela potrafi wykorzystywać różne źródła wiedzy, oraz samodzielnie analizować i oceniać problemy, jak i zagadnienia. Wykazuje się aktywnością na lekcjach.

Ocena dostateczna

Wiedza ucznia jest wrywkowa i fragmentaryczna. Przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia i pojęcia. Nie potrafi jednak samodzielnie analizować problemy i zagadnienia, ani je oceniać. Podejmuje próby wykonania zadania. Jego aktywność na lekcjach jest sporadyczna.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma duże braki w wiedzy. Jego postawa na lekcjach jest bierna ale wykazuje chęci do współpracy i odpowiednio umotywowany jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia. Stosuje podstawowe umiejętności. Nie uczestniczy aktywnie w lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń ma duże braki w zakresie podstawowej wiedzy i umiejętności. Nie rozumie prostych poleceń. Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki. Nie podejmuje prób rozwiązywania zadań, nawet przy pomocy nauczyciela.

Dział : Polska w Unii Europejskiej

Uczeń zna pojęcia i zagadnienia : komunizm, Unia Europejska, R. Schuman, K. Adenauer, RWPG, EWG, sojusz, „jesień narodów”, unia gospodarcza, unia walutowa, suwerenność, ratyfikacja, referendum, unifikacja, okres przejściowy, region, autonomia, separatyzm, odmiennosc kulturowa i etniczna, euroregion, społeczność lokalna, współpraca przygraniczna, Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska; traktaty rzymskie, traktaty z Maastricht, Nicei, Lizbony;

Uczeń powinien umieć :

- wskazać i opisać najważniejsze etapy integracji europejskiej (traktaty rzymskie, traktaty z Maastricht, Nicei, Lizbony);
- wyjaśnić, czym zajmują się najważniejsze instytucje Unii Europejskiej: Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska;
- wyjaśnić, jak w Unii Europejskiej realizowane są zasady pomocniczości i solidarności;
- wyjaśnić, skąd pochodzą środki finansowe w budżecie unijnym i na co są przeznaczane;
- wskazać na mapie członków Unii Europejskiej;
- zaprezentować i uzasadnić swoją opinię (odwołując się do konkretnych przykładów) na temat dalszej integracji i rozszerzania UE;
- przedstawić prawa i obowiązki wynikające z posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej;
- wyszukać informacje na temat korzystania ze środków unijnych przez polskich obywateli, przedsiębiorstwa i instytucje, z uwzględnieniem swojej gminy i regionu;
- sformułować i uzasadnić własne zdanie na temat korzyści, jakie niesie ze sobą członkostwo w Unii Europejskiej, odwołując się do przykładów z własnego otoczenia i całego kraju.

Ponadto uczeń powinien wykazywać się dużą aktywnością podczas lekcji, jego wiedza pochodzi z wielu źródeł takich jak : gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet. Chętnie podejmuje się dodatkowych zajęć (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Poza tym uczeń powinien charakteryzować się bardzo aktywną postawą na lekcji, jego wiedza pochodzi nie tylko z lekcji, ale potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Ocena dobra

Uczeń w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, wykazując się dobrym poziomem wiedzy i umiejętności- zna nie tylko podstawowe zagadnienia, pojęcia i postacie, ale również część takich, które można uznać za drugorzędne. Inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Kierowany przez nauczyciela potrafi wykorzystywać różne źródła wiedzy, oraz samodzielnie analizować i oceniać problemy, jak i zagadnienia. Wykazuje się aktywnością na lekcjach.

Ocena dostateczna

Wiedza ucznia jest wrywkowa i fragmentaryczna. Przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia i pojęcia. Nie potrafi jednak samodzielnie analizować problemy i zagadnienia, ani je oceniać. Podejmuje próby wykonania zadania. Jego aktywność na lekcjach jest sporadyczna.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma duże braki w wiedzy. Jego postawa na lekcjach jest bierna ale wykazuje chęci do współpracy i odpowiednio umotywowany jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia. Stosuje podstawowe umiejętności. Nie uczestniczy aktywnie w lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń ma duże braki w zakresie podstawowej wiedzy i umiejętności. Nie rozumie prostych poleceń. Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki. Nie podejmuje prób rozwiązywania zadań, nawet przy pomocy nauczyciela.

Dział : Jeden Świat, wiele problemów.

Ocena celująca

Uczeń w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową dla klasy trzeciej, obejmującą dział materiału nauczania. Dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł. Samodzielnie potrafi interpretować wydarzenia, dokonać ich selekcji i ocenić je. Potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę. Wypowiedzi ustne i pisemne charakteryzują się wzorowym językiem. Na lekcjach jest bardzo aktywny. Na zajęciach wykorzystuje wiedzę z innych, pokrewnych przedmiotów. Potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy . Potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet. Chętnie podejmuje się prac dodatkowych (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Ocena bardzo dobra

Uczeń zna pojęcia i zagadnienia : potrzeby ekonomiczne, zasoby czynników wytwórczych,

rzadkość dóbr, dobra publiczne, dobra prywatne, kapitał, ONZ, Rada Bezpieczeństwa, sekretarz generalny, Zgromadzenie Ogólne, rezolucja, misja pokojowa, uchodźca, bogata Północ, biedne Południe, kraje Trzeciego Świata, eksport zagrożeń, problemy globalne, globalizacja, społeczność międzynarodowa, środki komunikacji masowej, kultura masowa, konflikty etniczne, patologie społeczne, terroryzm, mediacja, ekologia, dziura ozonowa, efekt cieplarniany, energia atomowa, elektrownia jądrowa.

Uczeń powinien umieć :

- porównać – odwołując się do przykładów – sytuację w krajach globalnego Południa i globalnej Północy;
- wyjaśnić, na czym polega współzależność „bogatej Północy” i „biednego Południa” i podać konkretny przykład;
- określić, w jaki sposób wspólnota międzynarodowa może pomagać krajom ubogim i gospodarczo zacofanym;
- wyjaśnić, co to jest pomoc humanitarna, podać przykłady i uzasadnić jej potrzebę;
- zaangażować się (na miarę swoich możliwości) w pomoc humanitarną (np. poprzez udział w akcjach Polskiej Akcji Humanitarnej);
- wyjaśnić, kim są imigranci i uchodźcy oraz ocenić na przykładach ich sytuację we współczesnym świecie;
- wskazać na mapie miejsca najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych;
- wyjaśnić, co to jest terroryzm i wskazać najważniejsze sposoby walki z nim;
- omówić przebieg wybranego konfliktu oraz zaproponować własny sposób na jego rozwiązanie;
- uzasadnić, dlaczego działanie na rzecz pokoju i bezpieczeństwa jest podstawowym zadaniem wspólnoty międzynarodowej, opierając się na aktualnych przykładach międzynarodowych konfliktów;
- wyjaśnić, czym zajmuje się ONZ, jej najważniejsze organy (Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny) i inne wybrane organizacje międzynarodowe;
- wyjaśnić, odwołując się do przykładów, na czym polega globalizacja w sferze kultury, gospodarki i polityki; ocenić jej skutki;
- wyjaśnić, jak nasze codzienne zachowania mogą wpływać na życie innych ludzi na świecie (np. oszczędzanie wody i energii, przemyślane zakupy) oraz podać decyzję o zmianie wybranych nawyków.

Poza tym uczeń powinien charakteryzować się bardzo aktywną postawą na lekcji, jego wiedza pochodzi nie tylko z lekcji, ale potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Ocena dobra

Uczeń w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, wykazując się dobrym poziomem wiedzy i umiejętności- zna nie tylko podstawowe zagadnienia, pojęcia i postacie, ale również część takich, które można uznać za drugorzędne. Inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Kierowany przez nauczyciela potrafi wykorzystywać różne źródła wiedzy, oraz samodzielnie analizować i oceniać problemy, jak i zagadnienia. Wykazuje się aktywnością na lekcjach.

Ocena dostateczna

Wiedza ucznia jest wrywkowa i fragmentaryczna. Przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia i pojęcia. Nie potrafi jednak samodzielnie analizować problemy i zagadnienia, ani je oceniać. Podejmuje próby wykonania zadania. Jego aktywność na lekcjach jest sporadyczna.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma duże braki w wiedzy. Jego postawa na lekcjach jest bierna ale wykazuje chęci do współpracy i odpowiednio umotywowany jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia. Stosuje podstawowe umiejętności. Nie uczestniczy aktywnie w lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń ma duże braki w zakresie podstawowej wiedzy i umiejętności. Nie rozumie prostych poleceń. Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki. Nie podejmuje prób rozwiązywania zadań, nawet przy pomocy nauczyciela.

Dział : Człowiek w Gospodarce rynkowej.

Ocena celująca

Uczeń w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową dla klasy trzeciej, obejmującą dział materiału nauczania. Dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł. Samodzielnie potrafi interpretować wydarzenia, dokonać ich selekcji i ocenić je. Potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę. Wypowiedzi ustne i pisemne charakteryzują się wzorowym językiem. Na lekcjach jest bardzo aktywny. Na zajęciach wykorzystuje wiedzę z innych, pokrewnych przedmiotów. Potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy . Potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet. Chętnie podejmuje się prac dodatkowych (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Ocena bardzo dobra

Uczeń zna pojęcia i zagadnienia : potrzeby ekonomiczne, zasoby czynników wytwórczych, rzadkość dóbr, dobra publiczne, dobra prywatne, usługi, kapitał, koszt alternatywny, podmioty gospodarcze, obieg okrężny, zasoby, dochody, płatność, gospodarstwo domowe, budżet, deficyt budżetowy, nadwyżka, konsument, kredyt, lokata, obligacja, akcja, rękojmia, gwarancja, zasoby,

produkcja, dystrybucja, system ekonomiczny, gospodarka: tradycyjna, centralnie sterowana, wolnorynkowa, własność: prywatna, publiczna, spółdzielcza, rynek, konkurencja, podaż, popyt, monopol, elastyczność cenowa, promocja, konkurencja rynkowa, barter, pieniądz, handel, pieniądz: kruszcowy, papierowy, bezgotówkowy, karta kredytowa, bank centralny, bank komercyjny, czek, stopa procentowa, depozyt, rezerwy monetarne, obrót bezgotówkowy, podatek, VAT, podatek dochodowy, budżet państwa, deficyt, nadwyżka i równowaga budżetowa, prywatyzacja, obligacja, polityka gospodarcza, skarb państwa, inflacja, stopa inflacji, hiperinflacja, ceny detaliczne, płaca realna, koszty utrzymania, produkt krajowy brutto, dochód narodowy, wydajność, PKB per capita, wzrost gospodarczy, transformacja ustrojowa, bezrobocie, rynek międzynarodowy, eksport, import, kontrahent, cło, subsydia, kurs walutowy, korporacje międzynarodowe, stopa bezrobocia, pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe, powiatowy urząd pracy, rynek pracy, wynagrodzenie, kwalifikacje zawodowe, kariera zawodowa, podanie o pracę, CV, list motywacyjny, rozmowa kwalifikacyjna, spółka cywilna, z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjna, aktywa, pasywa, "szara strefa", drugi obieg gospodarczy, prawa autorskie, tantiemy.

Uczeń powinien umieć :

1. Wyjaśnić co to jest budżet państwa.
2. Podać kto proponuje i kto uchwała budżet państwa, oraz jakie konsekwencje przewiduje konstytucja w razie nieuchwalenia budżetu przez parlament w odpowiednim terminie.
3. Wymienić kilka przykładów źródeł dochodów budżetowych i dziedzin życia publicznego finansowanych z budżetu państwa.
4. Wyjaśnić pojęcia deficytu i nadwyżki budżetowej.

Poza tym uczeń powinien charakteryzować się bardzo aktywną postawą na lekcji, jego wiedza pochodzi nie tylko z lekcji, ale potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Ocena dobra

Uczeń w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, wykazując się dobrym poziomem wiedzy i umiejętności- zna nie tylko podstawowe zagadnienia, pojęcia i postacie, ale również część takich, które można uznać za drugorzędne. Inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Kierowany przez nauczyciela potrafi wykorzystywać różne źródła wiedzy, oraz samodzielnie analizować i oceniać problemy, jak i zagadnienia. Wykazuje się aktywnością na lekcjach.

Ocena dostateczna

Wiedza ucznia jest wrywkowa i fragmentaryczna. Przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia i pojęcia. Nie potrafi jednak samodzielnie analizować problemy i zagadnienia, ani je oceniać. Podejmuje próby wykonania zadania. Jego aktywność na lekcjach jest sporadyczna.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma duże braki w wiedzy. Jego postawa na lekcjach jest bierna ale wykazuje chęci do

współpracy i odpowiednio umotywowany jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia. Stosuje podstawowe umiejętności. Nie uczestniczy aktywnie w lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń ma duże braki w zakresie podstawowej wiedzy i umiejętności. Nie rozumie prostych poleceń. Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki. Nie podejmuje prób rozwiązywania zadań, nawet przy pomocy nauczyciela.

Dział : Polska w Świecie.

Ocena celująca

Uczeń w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową dla klasy trzeciej, obejmującą dział materiału nauczania. Dodatkowa wiedza pochodzi z różnych źródeł. Samodzielnie potrafi interpretować wydarzenia, dokonać ich selekcji i ocenić je. Potrafi doskonale zaplanować i zorganizować pracę. Wypowiedzi ustne i pisemne charakteryzują się wzorowym językiem. Na lekcjach jest bardzo aktywny. Na zajęciach wykorzystuje wiedzę z innych, pokrewnych przedmiotów. Potrafi samodzielnie formułować pytania i rozwiązywać problemy. Potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet. Chętnie podejmuje się prac dodatkowych (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Ocena bardzo dobra

Uczeń zna pojęcia i zagadnienia : komunizm, sojusz militarny, NATO, Układ Warszawski, RWPG, EWG, sojusz, "jesień narodów", "zimna wojna", unia gospodarcza, unia walutowa, suwerenność, ratyfikacja, referendum, unifikacja, okres przejściowy, region, autonomia, separatyzm, odmiennosc kulturowa i etniczna, euroregion, społeczność lokalna, współpraca przygraniczna,

Uczeń powinien umieć :

1. Rozwinać skróty ONZ, NATO, UE i rozpoznać symbole tych organizacji.
2. Wyjaśnić czym zajmuje się ONZ, NATO, UE.
3. Wymienić podstawowe organy ONZ, NATO, UE ,oraz ewentualnie podać nazwiska osób obecnie pełniących najważniejsze funkcje.
4. Wymienić kilka wyspecjalizowanych organizacji ONZ i wyjaśnić czym się zajmują (UNESCO, UNICEF, WHO).
5. Podać przykłady działania ONZ, NATO, UE w dziedzinie utrzymania pokoju na świecie i ochrony praw człowieka.

Ponadto uczeń powinien wykazywać się dużą aktywnością podczas lekcji, jego wiedza pochodzi z wielu źródeł takich jak : gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet. Chętnie podejmuje się dodatkowych zajęć (dodatkowe zadania domowe, referaty).

Poza tym uczeń powinien charakteryzować się bardzo aktywną postawą na lekcji, jego wiedza pochodzi nie tylko z lekcji, ale potrafi czerpać wiadomości z różnych źródeł takich jak: gazety, czasopisma, środki masowego przekazu, internet.

Ocena dobra

Uczeń w zakresie wiedzy ma niewielkie braki, wykazując się dobrym poziomem wiedzy i umiejętności- zna nie tylko podstawowe zagadnienia, pojęcia i postaci, ale również część takich, które można uznać za drugorzędne. Inspirowany przez nauczyciela potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności. Kierowany przez nauczyciela potrafi wykorzystywać różne źródła wiedzy, oraz samodzielnie analizować i oceniać problemy, jak i zagadnienia. Wykazuje się aktywnością na lekcjach.

Ocena dostateczna

Wiedza ucznia jest wrywkowa i fragmentaryczna. Przy pomocy nauczyciela jest w stanie zrozumieć najważniejsze zagadnienia i pojęcia. Nie potrafi jednak samodzielnie analizować problemy i zagadnienia, ani je oceniać. Podejmuje próby wykonania zadania. Jego aktywność na lekcjach jest sporadyczna.

Ocena dopuszczająca

Uczeń ma duże braki w wiedzy. Jego postawa na lekcjach jest bierna ale wykazuje chęci do współpracy i odpowiednio umotywowany jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia. Stosuje podstawowe umiejętności. Nie uczestniczy aktywnie w lekcji.

Ocena niedostateczna

Uczeń ma duże braki w zakresie podstawowej wiedzy i umiejętności. Nie rozumie prostych poleceń. Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki. Nie podejmuje prób rozwiązywania zadań, nawet przy pomocy nauczyciela.